

„Nemcsak a rosszat, a jót is elpusztították”

Gondolatok Benke László Otthonkereső című regényéről

Le sem tagadhatná a könyv írója, hogy költő, hiszen a líraiság mindenütt oldja a próza sűrű szövetét. Ugyanakkor bizonyosságát adja, hogy az epikában sem idegen; a mai kiüresedő szövegirodalom divatjával szemben tud és mer történetet írni, sorsot ábrázolni, és egyetemes érvényű világérzést közvetíteni.

A már nem fiatal, de még nem is öreg regényhős, Magyar János vívódása önmagával, körülményeivel – mindannyiánk számára ismerős. Természetes az is, hogy a regény mint egy hatalmas hármasoltár nyílik ki: az időben visszafelé, a falusi ősökig, és előre, a gyermekek elbizonytalanodott útjáig. Minden generáció megtalálja benne a csak őrá jellemző sajátosságokat – csakúgy, mint az általános emberi létküzdelmeket.

Felejtethetlen szépségű és hiteles a munkába beletört édesanya, a rontott szerelmek alakjai pedig hús-vér valóságukkal költöznek képzeletünkbe. Meg-elevenedik a múlt század keserű magyar története is, a becsapások és csalódások évtizedei. Deformálódtak az értékek, a kapcsolatok meglazultak. S ami fontos felismerés: az ember elvesztette az otthonosságot, nemcsak a felnvelő helytől elszakadva, de a lelkében is. Örök igazságokat kérdőjeleztek meg a tet-szetős fél-igazságok, a hamis alapra épített ideológiák. Így volt ez a diktatúra éveiben – és sajnos így van az át nem gondolt újsütetű vadkapitalizmusban is.

Széles körben és hosszú távra igaz, amit Magyar János a saját bőrén megta-pasztal: „nemcsak a rosszat, a jót is elpusztították”.

A regény nagy érdeme, hogy bár a szereplők, a főhős felé szimpátiával for-dul, mégsem eszményit. Gyarló jellemük csapdájában vergődnek az emberek, a kései megbánások és megbocsátások szomorúsága lengi be a mindennapjai-kat. Élénk párbeszédekben zajlik az élet, fájók és kétségbeesettek a szerelmek. Mégis a végére valamiféle csendes reménység járja át az értő olvasó szívét. Az elmúlást is a természettől tanuljuk: a tölgyfa is megnyugszik sorsában, amikor régi barátai fejszével közelednek.

Magyar Jánost „fellejjáró legénynek” nevezi az édesanyja. Biztatja, szálljon le a földre, végre... Ez a könyv egyszerre áll szilárd talajon, s egyszerre képes szárnyalásra. Gondolatébresztő és fordulatosan érdekes. Lehet rajta könnyezni – de derűt is sugároz.

Igazi adventi olvasmány. A régi nagyasszony ajkával mi is így könyöröghe-tünk:

*„Órizz angyalom éjjelig,
Boldogságos Szűz Máriám
Vérrattig
Jézus Krisztus mindétig.”*